

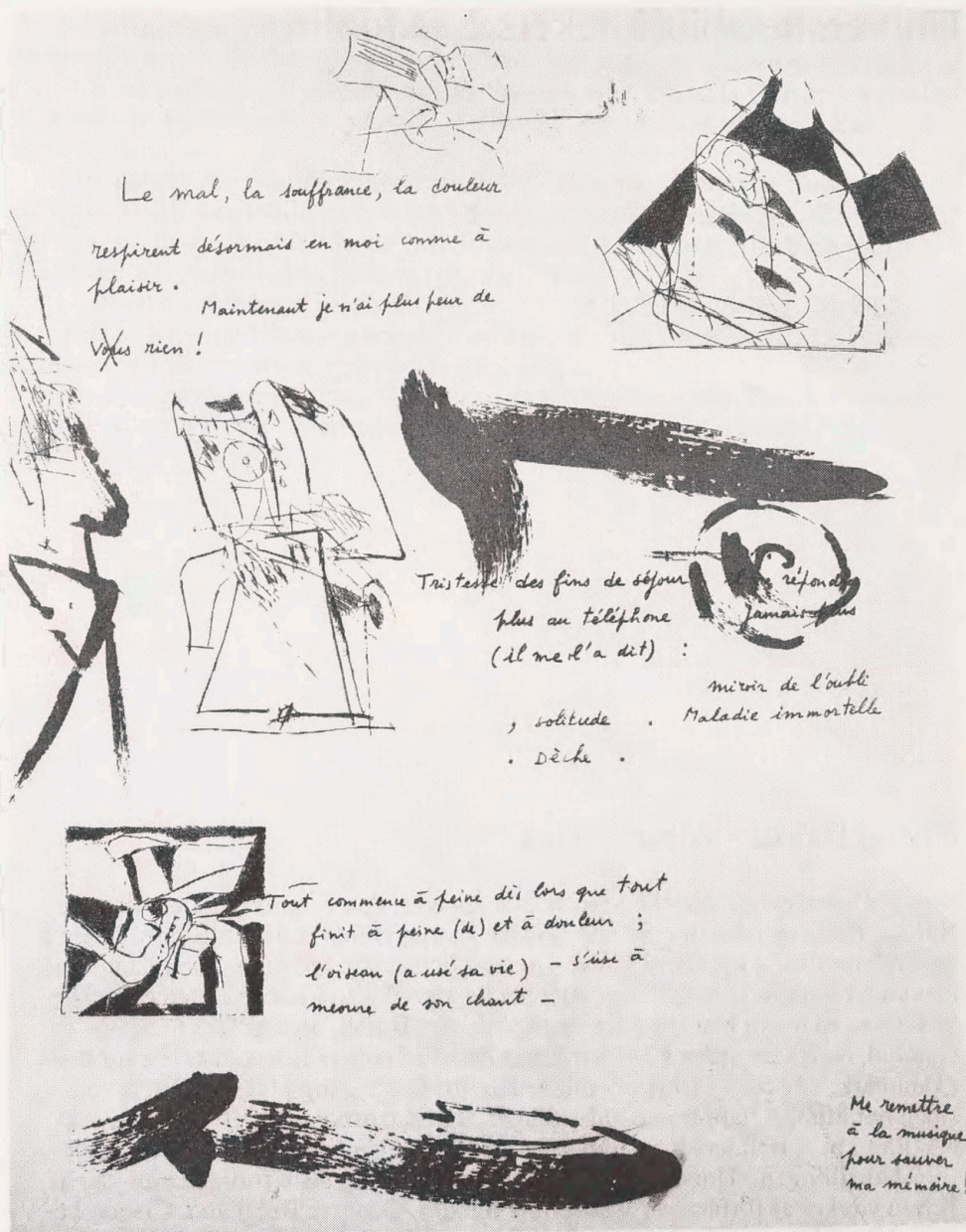
Universitetsbibliotekets 1. Afdeling

Ord og billede - Albert Bitran

Som led i den dansk-franske kulturaftale åbnedes den 7. april i Galleri Brix på Nikolaj Plads en udstilling af den franske abstrakte maler Albert Bitran. I denne forbindelse havde man bedt Universitetsbibliotekets 1. afdeling om at danne ramme om en mindre særudstilling, som skulle vise Bitran i samspil med en række forfattere, til hvem han føler sig knyttet. Albert Bitran, som er født i 1929 i Istanbul, men som siden 1948 har været bosat i Paris, er ikke noget ukendt navn i Danmark. Allerede i 1961 udstillede han for første gang i Galleri Birch, som siden har afholdt flere separatudstillinger, ligesom arbejder af Bitran har været udstillet i bl.a. Randers Kunstmuseum og Nordjyllands Kunstmuseum i Aalborg.

Udstillingen i Universitetsbibliotekets 1. afdeling viste foruden arbejder af Bitran værker af forfatterne Jean-Louis Baudry, Georges Borgeaud, Claude Lefort, Albert Memmi, Jean-Dominique Rey og Maurice Roche. Udstillingen omfattede bøger, litografier, raderinger, tuschtegninger og fotografier og gav en spændende illustration af samspillet mellem ord og billede, ligesom hidtil forholdsvis ukendte forfatterskaber introduceredes for et dansk publikum.

Udstillingen, som var arrangeret af Albert Bitran selv i samarbejde med biblioteket, åbnedes den 9. april under overværelse af et indbudt publikum. De udstillede bøger samt en del kunstværker skænkedes biblioteket, som benytter lejligheden til at overbringe Albert Bitran sin hjerteligste tak.

Albert Bitran skænkede efter udstillingen flere kunstværker til Universitetsbibliotekets 1. Afdeling;
bl.a. dette litografi.

Rex

Megen tid og mange gode kræfter er i de forløbne måneder af 1988 blevet brugt til at forberede Universitetsbibliotekets 1. afdelings tilslutning til Rex.

Ultimo 1987 forelå det omsider oplyst, at der var bevilget et lån fra den statslige investeringspulje på 8,6 mio kr. til videreudvikling af Rex og indførelse af et edb-system på Universitetsbibliotekets 1. afdeling. I samråd med planlægnings- og udviklingschef Karl Krarup besluttedes det herefter at nedsætte en projektgruppe, som skulle gennemgå bibliotekets arbejdsrutiner og lægge en plan for, hvorledes disse skulle indrettes ved den kommende udbygning af edb-anvendelsen.

Projektgruppen, som skulle sammensættes af 2 medlemmer, valgt blandt personalet i Fiolstræde, 2 valgt på Filial Amager, og 1 medlem udpeget af overbibliotekaren, kom til at bestå af bibliotekarerne Tom Engelbrecht (formand), Bodil Koch og Filip Regnér samt forskningsbibliotekarerne Anne-Mette Kirkeby og Jan Rittmeyer.

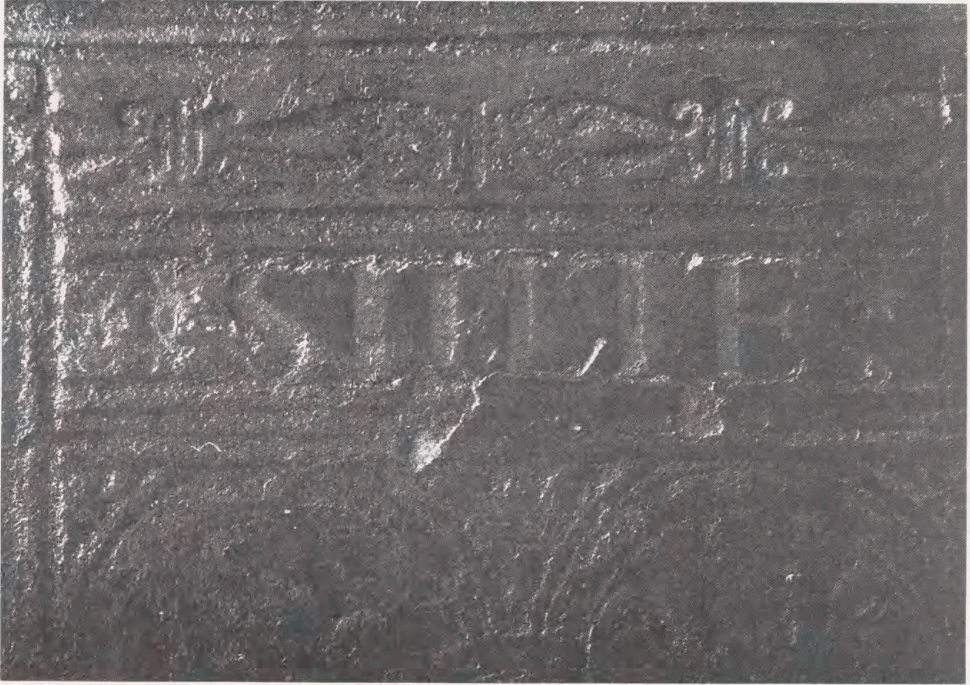
Gruppen har i de forløbne måneder foretaget et meget grundigt kulegravningsarbejde, som i løbet af sommeren resulterede i en diger rapport, der i såvel sproglig som diagrammatisk form udførligt redegør for de nuværende arbejds-gange og stiller forslag til omlægningen i forbindelse med de forskellige proces-sers overgang til edb. Der er dermed skabt et fortræffeligt grundlag for det implementeringsarbejde, som i skrivende stund forestår.

Biblioteket vil gerne benytte denne lejlighed til at takke projektgruppen og dens formand for veludført dåd.

Danskerne på Gotland

Ved denne overskrift tænker man vel nærmest på Valdemar Atterdags massakre på den gotlandske bondehær 1361 og på diverse sørøvere, fra Erik af Pommern og nedefter. Men der er mange andre kapitler i den bog om Gotland og Danmark, som engang bør afløse Jens Paludan-Müllers gamle guldmedaille-afhandling (1865). Der er også kapitler om roligt samliv, som f.eks. i tiden mellem den nordiske syvårskrig, hvor Gotland blev anerkendt som dansk ved freden i Stettin 1570, og den broderstrid, der førte til freden i Brömsebro 1645.

Om tiden fra reformationen indtil 1570 vides der forbavsende lidt. Ved at læse lidt i historien får man nærmest indtrykket af, at Gotland har fået lov at skytte sig selv; Henrik Rosenkrantz blev 1630 lensmand på Gotland, men fra central dansk side blev der ikke grebet meget ind i de lokale forhold. Reformationen blev nærmest indført ved en slags domino-effekt og havde langtfra det præg af organisation over sig som i Danmark og Sverige; i 1554 befaler Christian III Peder Palladius at sende en kvalificeret tilsynsførende derover, men der synes ikke at være blevet noget af i den omgang. At et passende biskoppeligt tilsyn nok kunne være nødvendigt, fremgår af O.W. Lemkes dratiske, men tydeligvis på arkivalske fakta grundede skildring: i "Visby stifts herdaminne" (1868):

Alterbogens bind efter restaureringen. Sognets navn, Silte, ses tydeligt.

"Under hela reformationårhundredet var okunnigheten ganska stor både bland präster och lekmän... Bilderdyrkan och grof vidskepelse fortfor liksom under katolska tiden; all slags otukt, äfvensom dryckenskap, svärjande, signeri och grof og udaktighet gick i svang. Bland presterna öfvades allmänt otukt, dryckenskap och svärjande, såsom protocollema nogsamt utvisa". Der er eksempler nok i herdaminnet til at bekræfte disse barske påstande.

Men efter 1570 fik Visby sin egen biskop, Moritz Christensen Glad (Mauritius Christiani Lætus), og hans vilkår har næppe altid svaret til hans navn. Imidlertid har Universitetsbiblioteket I - som kort omtalt i Meddelelser fra Rigsbibliotekaren 1984, h. 4 - erhvervet et vidnesbyrd om, at der er kommet skik og orden på liturgien: et eksemplar af Peder Palladius' Alterbog, trykt hos Andreas Gutterwitz i København 1580 (LN 1251). Bogen har tilhørt Silte kirke, og da denne ikke kan været nogen hovedkirke, men annex til Hablingbo, må man formode, at alterbogen har haft rimelig udbredelse. Præsten ved den tid (1577- 1593 (?)) i Hablingbo og Silte hed Søren Jensen; han var tidligere provst i Gotlands søndre provsti, og vi ved i al fald intet ondt om ham. Hvor længe alterbogen har været i brug, er ikke godt at sige, men næppe længere end til 1658, da embedet blev overtaget af Petrus Gubbe fra Gävle, der utvivlsomt har indført svensk kirkeskik. Gotlændingene foretrak ellers i almindelighed deres indfødte præster - hvad der ikke rigtigt passede svenskerne - og det danske kirkesprog holdt sig visse steder næsten til århundredets slutning.

Men efter sognets sidste danskfødte præst, Lauritz Christoffersøn Ronnebys død er alterbogen forblevet i en families eje, hvis rødder går tilbage til Gotlands dansketid. Den er falmet og sprukken som en gammel cigarkasse, enkelte blade manglede, men bindet var helt oprindeligt.

De manglende blade er: a, N, N8, R4-5, Ll 1-2, Nn 2,4,5,7, - som sædvanlig altså begyndelsen og enden. Men af de 5 eksisterende eksemplarer er kun det ene fuldstændigt, i Det kongelige Videnskabers Selskabs bibliotek i Trondhjem, som også ejer et defekt eksemplar; to andre er i Det kongelige Bibliotek i København og i Universitetsbiblioteket i Uppsala. På blad a6v er med blæk skrevet: ad vsum ecclesie sijnle.

Bindet, der nu er blevet smukt restaureret af Birgitte Dall, bærer på forpermen sognets navn Sijlte, som billedet viser. Derunder ses det øverste af et pladestempel, der forestiller de fire kardinaldyder: Iusticia, Prvdencia, Fortitudo, Temperanci(a), og tilsvarende på bagsiden: Fides, Spes, Caritas og Patien(c)ia; det sidste ord nævnes med et vist forbehold; bogen har naturligvis ligget med forsiden opad, hvorfor bagsiden er tilsvarende mere slidt.

Enkelte lidt defekte blade er blevet repareret i Per Laursens "lappevask", og fx. for at gøre det fuldkomment har kollegaerne i Trondhjem venligst sendt os mikrofiches af det komplette eksemplar, som vedlægges originalen.

Hvorom alting er, har Universitetsbiblioteket ved denne erhvervelse fået et værdifuldt tilskud til sin i forvejen betydelige samling af gamle danske tryk.

Møder og Rejser

Overbibliotekar Torben Nielsen deltog den 5. maj i det årlige møde i patronagekomitéen for Bibliothèque Nordique i paris. Det var lidt mere opbyggeligt i år end i de nærmest foregående, da den danske litteratur i forhold til de øvrige nordiske landes fyldte mindre og mindre i bibliotekets accession. For at bedre på dette forhold benyttede man det dansk-franske kulturår til at indgå en aftale, hvorefter man fra dansk side skulle styrke Bibliothèque Nordique og fra fransk side biblioteket ved Institut Francais i København.

Initiativet, der var fransk, kunde vi kun forholde os positivt overfor, selvom vi nok kunne have vore bekymringer om, hvor midlerne skulle komme fra. Der nedsattes derfor en støttekomité, bestående af kulturråd Uffe Andreassen, Udenrigsministeriet, overbibliotekarerne Erland Kolding Nielsen og Torben Nielsen samt førstebibliotekarerne Ulla Højsgaard, I.D.É., der påtog sig den praktiske organisation. Det lykkedes ved hjælp af bidrag fra forlag, fra I.D.E. selv og fra tipsmidlerne, der bidrog med 40.000 kroner, at forstærke Bibliothèque Nordique med ca. 600 bind, og det synes også, som ministeriet vil være sindet i fremtiden at yde et noget større årligt bidrag end hidtil, således at det vundne forspring ikke atter vil blive tabt og Danmark derved på rimelig vis kunne være repræsenteret i denne den vistnok største nordiske bogsamling udenfor Norden.

I Danmarks Biblioteksforenings års- og jubilæumsmøde på Nyborg Strand 14.-15. juni deltog Bodil Koch, Torben Nielsen, Jan Rittmeyer, Inge Selfort og Svend Withfelt Laursen.

I LIBER-mødet i København 29. juni - 2. juli var Universitetsbiblioteks 1. Afdeling engageret på forskellig måde: Overbibliotekar Torben Nielsen var ordfører for den lokale organisationskomité, og biblioteket bød på forfriskninger under mødets gang. Mødeseekretariatet, der lededes af fuldmægtig Birgit Berg, var iøvrigt bemanded med tre af Universitetsbibliotekets 1. afdelings medarbejdere: Lene Bundgaard, Anne-Mette Kirkeby og Inge Selfort.

